

The Abraham & Millie Arbesfeld Kollel & Midreshet Yom Rishon

Sunday Morning Learning Programs for Men & Women

W W W.KOLLEYOMRISHON.ORG
W W W.MIDRESHETYOMRISHON.ORG

Reflections on Torah Transmission: Learning from Ethically Compromised Teachers

*Sponsored by Dina and David Steinberg (NMLS # 67325)
and Summit Funding, Your Mortgage Professionals
(NMLS # 52081/ 301151)*
in memory of Samuel Ehrenhalt a"h



Rabbi Dr. Jacob J. Schacter
י"א אייר תשע"ז • May 7, 2017

**REFLECTIONS ON TORAH TRANSMISSION:
LEARNING FROM ETHICALLY COMPROMISED TEACHERS**

Jacob J. Schacter

Arbesfeld Kollel and Midreshet Yom Rishon

Sponsored by Dina and David Steinberg

May 7, 2017

אביעד הכהן, "שמע האמת ממי שאמרה - זה כלל גדול בתורת נחמה ליבוביין", עלון שבות לבוגרי ישיבת הר עציון יג (שבט תשנ"ט), עמ' 92-71

נриיה גוטל, "בין קבלת אמת 'מי שאמרה' לבין קבלתה מ'מלאך ה' צבאות', עיונים בחינוך היהודי, כרך ט (תשס"ד), עמ' קכט-קנז.

בני גונדייט, "רב ותלמיד שאינו הגונים", תחומי כא (תשס"א), עמ' 206-198

הן רני ישוח גאנטס נטען נפי
כגע וסיטי גאנטס נטען נפה דקזען ווּפַי
הן חומר פאכיחא למושגדה ממנו
ענרגה פפי ע"ז ואסלאח מלוחה פהין
ווענרגה וויסט וויסט פמן (ט) מודשען
גענטס (ט) גאנטס ולנספַן גלה מקונול
ווענרגה לו נער"מ ווּפַן גאנטס גלן גניא
לענרגה וויסט וויסט גלן גניא
מתקפלן חומר לוי וואכטיג (ט) גאנטס (ט)
חומר גאנטס עד דעל ווּפַן גניא
הנרגן חומר גאנטס וויסט גלן גניא
זומיר זומיר גאנטס גאנטס (ט) ווּפַן גאנטס
[זונדרויניג] ידה לאן פאנטיג
ווענרגה וויסט וויסט גלן גניא
דיקן [ולקיד הילף] ווּפַן גאנטס
גאנטס גאנטס גאנטס (ט) גאנטס

כחוב ולכון בארכז משנה יירושו נבי רישים כתיב (ט) ומושנה שברון שברם
שאל אחר את ר' מ' לאחר שעזא להרבות רעה מא' דבריב (ט) לא יערבנה
זה ווכויה וומרתה כל' זו אמר לו (ט) אלו דברי תורה שקשין לךתן
בכלי והב וכלי זו יונזרין לאבדן בכלי ווכויה (ט) אמר לו ר' ע' רבך לא אמר
כך אלא מה כל' והב וכלי ווכויה (ט) ע' שנשברו יש להם הקנה אף
ח'ח ע' שסורה יש לו הקנה אמר לו אף אתה חורך אמר לו (ט) כבר
שמעורי מאחרוי הפרגנו שיבו בנים שוכבים חז' מאחר ר' בר מעשה באחד
שרה רוכב על הסוס בשבת והוא רבי מאיר מהלך אחריו למועד תורה
טפ' (ט) אמר לו מאיר חורך לאחרך שכבר שעירבי סוסי עד כאן החום
שbatch אל אף אתה חורך אל ולא בכבר אמרתי לך בכבר שמעתי מאחרוי
הפרגנו שיבו בנים שוכבים חז' מאחר תקיפה עיליה לבי מודישא אל
לענוקא פסוק לי פסוק אמר לו אין שלום אמר ה' לרושעים עיליה לבי
בנישרא אהירתי אל לענוקא פסוק לי פסוק אמר לו אין חכמי נרער
ותרבי לך בורית נכתם עונך לפני עיליה לבי בנישרא אוירתי אל
גאנטס גאנטס גאנטס (ט) גאנטס

אטלון פן ווּפַן גאנטס
לכ' מיל' ווּפַן גאנטס
פאנטס דר' ווּפַן גאנטס
הה פאי גאנטס סיט
טניאו יונזרין עירב
סאי' דס מאנטס יונזרין
לוי צונט פאנטס זונזרין
אלט טעט פאנטס
גאנטס זונט פאנטס זונזרין
טס אנטס פאנטס פאנטס
מדולו יונזרין דס ווּפַן
זונט זונט פט' קיט
וּפַן זונט דס גאנטס
זונזרין זונזרין זונזרין
טס זונזרין זונזרין זונזרין
סיט זונזרין זונזרין זונזרין
יש' זונזרין זונזרין זונזרין
גאנטס זונזרין זונזרין
אלט מיל' פאנטס

AN - פצעה באחר
INCIDENT occurred WITH ACHER.
- שעה רוכב על הסוס בשבת
WHO WAS RIDING ON A HORSE ON THE SABBATH.
- והעה רבוי פאייר
- AS R' MEIR WAS WALKING BEHIND
HIM IN ORDER TO LEARN TORAH FROM HIS MOUTH.
- At a certain point, (ACHER) SAID TO HIM,
- פאייר פטור לאחריך
"MEIR, GO BACK." - FOR I HAVE
ALREADY CALCULATED THROUGH THE FOOTSTEPS OF MY HORSE
that עד קאן חחום שבת
UNTIL HERE." (R' MEIR) REPLIED TO HIM, אפָהָה
- אcker לו - YOU TOO, GO BACK TO YOUR earlier Torah observance!"

- "AND HAVE I NOT ALREADY TOLD YOU, I HAVE
ALREADY HEARD FROM BEHIND THE PARTITION, "שׁבו בנים
RETURN O WAYWARD SONS - EXCEPT FOR
ACHER." - Unwilling to leave matters
as they were, (R' MEIR) GRABBED (ACHER) AND THRUST HIM INTO A
BEIS MEDRASH.^[44] - אcker ליה לינוקא
- (ACHER) SAID TO A YOUNG BOY standing outside,
- "RECITE YOUR VERSE FOR ME." - אן שלוט
- (THE BOY) SAID TO (ACHER).^[45] - אפָר ה' לְרִשְׁעָם"

WICKED."^[46] - עיליה לפני בנוישטא אפריתו
[ACHER] BROUGHT HIM INTO A DIFFERENT SYNAGOGUE. - אcker ליה לינוקא
SAID TO A BOY nearby, "RECITE YOUR VERSE FOR ME." - אcker לו
כ' אס-יתקבי - (THE BOY) SAID TO HIM.^[47] - EVEN IF YOU WERE TO WASH WITH NITER
AND USE MUCH SOAP, "YOUR INIQUITY REMAINS STAINED BEFORE ME."^[48] - עיליה לפני בנוישטא אפריתו
[R' MEIR] BROUGHT HIM INTO A DIFFERENT SYNAGOGUE. אcker ליה
- (ACHER) SAID

amazement, "Are there still any descendants of his left in the world?!" – **אָא קְהִיב** – But it is written:^[16] **לֹא נָנוּ לְאַנְגָּד** – *The light of the wicked flickers out ... his memory will be lost from the land ... he will have neither child nor grandchild among his people, no survivor in his habitations.*"^[17] – She replied to him, **וּכֹר לְתוֹרָתוֹ** – "My teacher, remember his Torah learning but do not remember his deeds." – **וְאֶל תָּפֹר מַעֲשָׂיו** – Immediately, a fire descended from Heaven and singed the bench upon which Rabbi was seated.^[18] **בְּכָה אַקְרֵר** – Rabbi wept, saying, – Now, if those who regard their being associated with [the Torah] a disgrace are so fiercely defended, **לְמַשְׁבַּחַתְּחָן בָּה עַל אֶחָת בְּפָה וּבְמָה** – then those who regard it a compliment should be defended all the more so!"

The Gemara asks:

הַאֲפֵר – **וּרְבִי מֵאֵיר הִיכְיָה גָּמַר תּוֹרָה מִפְוִתְּחָה דָּאָכָר** – *But how was R' Meir allowed to learn Torah from the mouth of Acher?*^[19] **הַאֲפֵר** – **רְבָה בָּר בָּר חָנָנָה** – But Rabban bar bar Channah has said in the name of R' Yochanan: – **מַאי דְּבָתֵּינוּ כְּהָן** – *What is the meaning of that which is written:*^[20] **כִּי-ישְׁפְּתִי כְּהָן וְשָׁקוּרִידָעַת וְתוֹרָה יַבְקְשׁוּ מִפְתָּחָה** – *For the lips of the Kohen*^[21] *should safeguard knowledge, and [people] should seek teaching from his mouth;* – **כִּי מֶלֶךְ הָיָה צָבָאות הָאָה** – *for he is like an angel of Hashem, Master of Legions.* **אִם דָּוְתָה הַרְבָּה לְמֶלֶךְ הָה** – It means that if the teacher resembles an angel of Hashem, Master of Legions,^[22] then **וְבָקָשׁ תּוֹרָה מִפְיוֹ** – [people] may seek Torah instruction from his mouth; **וְאִם לֹא** – but if not, then **אֶל וְבָקָשׁ תּוֹרָה מִפְיוֹ** – they may not seek Torah from his mouth. Since Acher was, by his conduct, distant from any semblance to an angel of Hashem, R' Meir should not have studied under him. – ? –

The Gemara answers:

רַבִּי מֵאֵיר קָרָא אַשְׁפֵּחַ וְדָרֵשׁ – Reish Lakish said: – **אַפֵּר רַישׁ לְקִישׁ** – *R' Meir found a verse that indicated the opposite and he expounded it as follows:*^[23] – **הַת אָונֵךְ וְשָׁמַעְתָּ דְּבָרֵי חַכְמִים** –

A related teaching:

דָּרְשָׁנָה – **רַבָּה דְּבָתֵּינוּ** – What is the meaning of that which is written:^[24] **אַל-גָּתָה אָנוּ יְרֻכִּתְיִלְרָאוֹת** – *I went down to the garden of nut trees, etc.?* This verse is an allegorical description of Torah scholars. **לְפָה נָמְשָׁלִי תְּלִמְיָה** – Why are Torah scholars compared to a nut tree? **לְפָה אָנוּ נָעַל יְהָאָלְקָלְקָלְקָטָוֹת** – To teach you that even though it becomes filthy with mud and dung, nevertheless what is within it does not become repulsive;^[25] **אָחָלְמָוֹדְרָחָם** – so too it is true of a Torah scholar, **אָחָעַל יְשָׁרָה אָין תּוֹרָתוֹ** – even though he sours, his Torah does not become repulsive.

A further discussion of whether it was appropriate for R' Meir to learn Torah from Acher:

אַפֵּר בָּר שִׁילָה לְאַלְיהָןָה – Rabban bar Shila once came upon Elijah the Prophet. – **אָמַר לֵיהֶה** – [Rabban bar Shila] said to [Elijah]. – **מַאי קָא עֲבֹרוֹ נְגַדוֹשׁ בָּרוֹךְ הוּא** – "What is the Holy One, Blessed is He, doing?" – **אָמַר לֵיהֶה** – [Elijah] replied to him, – **["G-d is repeating teachings from the mouths of all the Rabbis, וּמְטוּפָה דָּרְבִּי"]** – **אַפֵּר לְאַגָּטָר** – but from the mouth of R' Meir He is not repeating any teachings." – [Rabban bar Shila] said to [Elijah], "Why?" – **מְשֻׁומָה רָקָא בְּמַר שְׁפָעָתָה מִפְוִתְּחָה** – Elijah replied, "Because [R' Meir] learned teachings from the mouth of Acher." – **אַפֵּר לֵיהֶה** – [Rabban bar Shila] said to him, – **אָמַר** – "But why is that reckoned against R' Meir?" – **רַבִּי מֵאֵיר רָמְזָן פְּצָא** – R' Meir found in Acher's teachings

וְלֹבֶב תְּשִׁיחַת – *Incline your ear and hear the words of the wise;* – **לְנַעֲמָם לֹא בְּמַטָּר** – *but set your heart to My outlook.* – [The verse] does not say you should set your heart to *their* outlook, – **אַלְא לְנַעֲמָי** – but rather to *My* outlook. The verse must therefore be speaking of wise men whose outlook one should avoid, i.e. wicked scholars. Nevertheless, the verse advises one to incline his ear to their words.

The Gemara presents an alternative source for the above answer: **רַב חָנִינָא אַפֵּר מַקְדֵּשׁ** – Rav Chanina said the source is from here:^[24] – **שְׁמַעְיִתְתָּ וְרָא יְתִימָא אַגְּדָה** – *Hear, O daughter, and see, and incline your ear;* – **וְשָׁבְחֵי שָׁמֶךָ זְבַח אָבִיךְ וְגוֹ'** – *but forget your people and your father's house, etc.* That is, incline your ear to their teachings but forget their deeds. Do not learn from them.

The Gemara asks:

גַּשְׁוְכָר אַפְּנָא אַפְּנָדָה – *The verses contradict one another!* The first verse requires a teacher to be like an angel of Hashem before one may learn from him, whereas the latter two verses advise one to incline his ear to the words of the wise even if the wise men themselves are wicked. – ? –

The Gemara answers:

לְאַבְדָּיל לֹא קְשִׁיבוֹת – This verse, which encourages one to learn from a wise man despite his wickedness, is addressed to a mature person who will take care not to follow in his wicked ways. – **חָא קְשִׁיטָן** – But this verse, which requires the teacher to be like an angel of God, is said in reference to a person who has not reached that level of maturity, and who thus might be led astray.^[25]

The Gemara cites another explanation of R' Meir's actions: **כִּי אַתָּה רַב זַיִם אַקְרֵר** – When Rav Dimi arrived from Eretz Yisrael, he said: – **אַמְּרֵי בְּמַעֲרָבָא** – R' Meir took a date, consumed the edible outside part and threw the pit away. That is, he learned from Acher whatever was worthwhile and disregarded the rest.

the equivalent of a pomegranate: – **חָוּכוֹ אָכַל קְלִיְּפָתָה וְרָק** – *He ate the insides and threw away the peel.*^[26] – **אַפֵּר לֵיהֶה הַשְׁתָּא קָמָר** – [Elijah] said to him, – **“גָּדוֹל הַמִּלְאָכָל בְּבָנֶךָ”** – "God has been persuaded by your argument and He is now saying as follows, **מְאִיר בָּנִי** – **כִּי-בְּנֵךְ שָׁאָרֵם מַצְחָא** – At the time that a person suffers for his sins, – **שְׁבוּנָה פָּה לְשָׁוֹן אָמְרָתָה** – what expression does the Divine Presence articulate?^[27] – **קָלְמִינִי בְּרֹאָה** – So to speak, God says: "I am burdened by My head; I am burdened by My arm."^[28] – **אָמַר בְּנֵךְ בְּרֹאָה** – If the Holy One, Blessed is He, is pained so for the spilled blood of the wicked, – **קָלְמִינִרְתָּעָל לְקָרְבָּן** – how much more so is He pained for the spilled blood of the righteous!^[29]

The Gemara records a dialogue that bears upon the phenomenon of Torah scholars who sour:

אַשְׁפֵּחַה שְׁמַעְתָּה שְׁמוֹאֵל לְבָב יְהוָה – Shmuel once came upon Rav Yehudah – **רְמִלִּי בְּעִירָא דְּרָשָׁא וְגָא בָּבִי** – as [Rav Yehudah] was leaning upon the bolt of a doorway^[30] and crying. – **אַפֵּר לֵיהֶה שִׁוְּנָא קָא בְּבָית** – [Shmuel] said to him, – **שִׁוְּנָא קָא בְּבָית** – "Sharp one," – **אַפֵּר לֵיהֶה שְׁמַעְתָּה שְׁמַעְתָּה** – [R' Yehudah] replied to him: – **מַי וְעַתָּא מָאֵי דְּתָחִיב בָּהּוּ קָרְבָּן** – "About my future! There are several Torah scholars who went astray: Is that which is written in Scripture regarding the brilliant scholarship of these Rabbis inconsequential? For it is written:^[31] **בְּגִיא** – **סְפָר אַיְוֹ שְׁלָל** – Where is the one who can count? Where is the one who can weigh? – **אַיְוֹ סְפָר אַתְּ-הַמְּגַלְּלָם** – Where is the one who can count the towers? The verse can be interpreted in reference to the Rabbis that strayed.^[32] – **אַיְוֹ סְפָר** – **שְׁנִי סְפָרִים** – **כָּל אַוְתִּי שְׁבָתוֹנִי** – Where is the one who can count – for

מאמתי פרק ראשון תענית

ליח'ו - **אָמַר לֵיה ר' יְרִמְיָה לְר' זֵירָא** - R' Yirmiyah asked R' Zeira: Could the master come and teach a halachic discourse? - **מֵר לִוְתָנִין** - Mr. Livotin answered him: **תְּלַשׁ לְבָאִי** - Could the master relate an Agadic thought? - **אָמַר לֵיה** - [R' Zeira] answered him: **וְלֹא יוֹלֵדָא** - I feel faint^[17] and I am unable to teach. **לְקַמְּאָה מַר** - R' Yirmiyah then asked: Could the master relate an Agadic thought? - **אָמַר לֵיה** - [R' Zeira] answered him: **הִכְאָרֶב ר' יְוחָנָן** - R' Yochanan taught the following: **מַה הַדְבִּיב** - What is the meaning of that which is written:^[18] **כִּי אָרוּם** - For a man is a tree of the field? **אֲלֹא מִשְׁׂים** - Now is a man a tree of the field?! **עַז שְׁךְ הוּא** - Rather, this verse compares a man to a tree with regard to what is written concerning a fruit-bearing tree:^[19] **כִּי מְפֻנֵּן** - For you eat from it and you may not cut it down, - **חָאכֵל וְאַתָּה לֹא תְּקַרְתָּה** - and also with regard to what is written concerning a non-fruit-bearing tree:^[20] **אַתָּה פְּשִׁיחָה וְכַרְתָּה** - You shall destroy it and cut it down. **אָם בָּאָרֶב** - How so? - **תְּלִמְדֵיךְ קָבֵב הַגּוֹן הוּא** - In the case of a Torah scholar who is of proper character: **מְמֻנוֹן חָאכֵל וְאַתָּה לֹא תְּקַרְתָּה** - you shall eat [i.e. study] from him, and not cut him down. **וְאָם לֹא** - But in the case of a Torah scholar who is not of proper character: **אַתָּה פְּשִׁיחָה וְכַרְתָּה** - you shall destroy him and cut him down [i.e. shun him].

פרק רביעי

אין במלבד תורה אלא לומוד הנין נאה במעיו. או להם. אבל אם היה הולך בדרך לא טובה מהירין אותו לומודו וננהניין אותו בדרך ישרה ובודקין אותו וכך מכנסין אותו לבית הספריש ומלאדין אותו. אמרו חכמים כל השונה לתלמיד שאננו הנהן באלו וрок אבן למזרקள שניאמר צירור אבן במתמחה בן נהן לכטיל כבור. אין כבוד אלא תורה שניאמר כבוד החכם יתהלך. ובן הרב שאנו חילך בדרך טובה עיי' שהכם גודל הוא וככל העם צריך לו אין במלמדן פסנעו עד שיבו ליטוב. שניאמר כי שפתינו בון ישטרו דעת ותורה בקשנו מפיחו כי מלך ה' צבאות ה'ו. אמרו חכמים אם הרב דימתה למלאך ה' צבאות תורה יבקשו מפיחו אם לאו אל ינקשו תורה מפחו: ב' בצד מלמדים. הרב יישיב בראש יהוזה תלמידים מוקמים לפני כעטחה כדי שיזהו כלם רואים הרב ושומעים דבריו. ולא ישיב הרבה על הכתא ותלמודיו על ה الكرע אלא או הבל על האריין או הבל על הכתאות. ובראשונה היה הרב יושב והتلמידים עומדים ופקודם חורבן בית שני נהנו חבל ללבב:

צור יו"ד סימן רמו : ב קגניהם ז . צור יו"ד פ"י רמו : ג טור צ"ד פ"י רמו :

משנה למלך

ל'חט טשנה

ור לבאו לך. וכאשר נור הרים כבירוה ובונת אל אשר פנית, ¹ (²) העירוני החכמים הרם אל הסכמה כבר שקבעה, ² (³) ווערטני בירוחך להבר המאמר הזה אשר הברתו לך ולודוטים לך. ואם הם מעת, וששתמי פרקים טפנויים, וכל מה שיבתכט טפנו הוא ייניע ראשוןן באשר תהיה, אתה שלום:

אמר שמיאל בן יהודה ⁴, ה' רחנן זל, אמר ר' רב המכבר: ט הדיעני רדריך זלך כי אליך נשאתי נפשי: ואלכם אישים אברא ואשל אל בני אום: ב' הח אונגן וצמאן ורבו חביבים לך ולגביהם לחשין.

המאמיר היה עניינו הראיין לברר ענייני שבות באו בספרי הנבואה, מהשמות הרים שמות משלחתם. ויקחום הפתאים בפי קצץ העניים איש יאסר עליהם השם והוא המשתקע. ומזה סתמאלים, ויקחום נס נן בכרי העזין הראשון אשר הושאלו מטהנו. (ט) ומזה טסופקים, פעם ייחס

תְּנִיסָה אֲמֵרָה גַּם־אֶת־בְּלֹשׁוֹן

112 15 1210

אםך שמו אלן צ'ווין חברו של המחבר וצל' הכה באנרנו בפייתה והחיבור מה רוחה הסבה בשום המחבר וזאת המפסכת נזה הסדר וכברתו ג' כ' רוב והותעלת בה המפסכת ואידרנו פעמים רבות במה שקרם בו התייבור, לרבר בזאת המפסכת בעיניהם פועלים ולהאריך בה קצת אריכות, פפני שראי אקסנה. ואע'פ' שתורה [תעליה] מובאה וקללה להבון לעשנות מה שבסוללה איןן קל על כל גודל והצילה אמתית ומפני זה ראוי לחריב וזה המאמר. היותה מביאה לידי שלומות גודל והצילה אמתית ומפני זה ראוי לחריב וזה המאמר. כבר אמרו רוז' [ק' נ'] האי פאן דבעי למוהי הסירה לקים טלי דאבות ואין עצמנו מעלה גורלה מהסידות אלא הנכואה והיא המביאה אליה, כמו'ש רוז' [ע' כ'] חידות מביאה לידי רוח הקרש. הנה ההתבادر מדורחים שבקייםمامרי זהת המפסכת מביאו לידי נכואה. והגני עתיד לבאר אמתית הרבר הוא מפני שהוא כולל חלק גROL מהמדות החשובות. וראוי להקדרים קודם שאחורי בפי' הלהבה. פרקים מועלים. ויע' מהם הארים הקדומות. ויו'ו לו ג' מכוא ומפתח סכמה שאני עיד לפרש. ועת' הדרברים אשר אמר בפרקם אלו. ובמה שיביא מן החישוש, אינם דבריהם שבדרכם מעצם ולא פרושים שරחותם. ממשם הם עניינים לקדומים מדברים בחביבים במדרשת תלמוד. וזולטם מוחברים ומברדי הפליטופים ג' הקדומים והחדשים. מהרבי רוחה בגין אדם ושמע האמת ממי אמרו. ואפשר שאבאי לפעמים ממשם אחד כלו מספר המפורטים בלשוננו. ואני מתפרק בהמה שאמרו מי שקדם ממוני, שאני בכר ההורתי בה. ואע'פ' שלא אכזרי אמר פלוני [אמר פלוני] שהרשות אין תחולת כי. ואפשר שהרשות מביא זכרון שם האיש ההורא לחשב מי שאין לו חיך שהרב ההורא נפסח ובתוכו רוע, של'א בינוינו. ומפני הראוי שלא לזכור האמור, שכונתי להועל הקורא ולבראלו עניינים הצפונים בזאת המפסכת. ואני אתחיל עתה לזכור הפרקים אשר ראוי להקדימים הנה לפי כוונתך והם שמונה פרקים, נשלטן הקידוט:

פרק ראשון בנפש האדם וכחותיה

Further, I deem it fit to preface the commentary on the respective *Halakot*¹ proper by some useful chapters, from which the reader may learn certain basic principles which may later serve as a key to what I am going to say in the commentary. Know, however, that the ideas presented in these chapters and in the following commentary are not of my own invention; neither did I think out the explanations contained therein,² but I have gleaned them from the words of the wise occurring in the *Midrashim*, in the *Talmud*, and in other of their works, as well as from the words of the philosophers, ancient and recent, and also from the works of various authors,³ as one should accept the truth from whatever source it proceeds.⁴ Sometimes, I may give a statement in full, word for word in the author's own language, but there is no harm in this, and it is not done with the intention of glorifying myself by presenting as my own something that was said by others before me, since I have just confessed (my indebtedness to others), even though I do not say "so and so said", which would necessitate useless prolixity. Sometimes, too, the mentioning of the name of the authority drawn upon might lead one who lacks insight to believe that the statement quoted is faulty, and wrong in itself, because he does not understand it. Therefore, I prefer not to mention the authority, for my intention is only to be of service to the reader, and to elucidate for him the thoughts hidden in this tractate. I shall now begin the chapters, which, in accordance with my intention, are to serve here as an introduction, which is to consist of eight chapters

231 P.D. 1337

570

קצרה כמו שבירנו: **כד** וטעם כל אלו החשובות
ודמפני מה מוסיפים מנין זה ומפני מה גורען. והיא נודע כל דבר ודבר мало הדברים. והראיה על כל דבר
הדבר. היא חמת התקופות והגימטריות שהברו בה
חכמי יון ספרים הרבה מהם הנמצאים עכשו ביד
החכמים. אבל הספרים שהברו חכמי ישראל שהיו
בכימי הנביאים מבני יששכר לא הגיעו אלינו. ומאהר
שכל אלו הדברים בריאותם הם שאין בהם דופי
זאי אפשר לאדם להרהר אחריהם, אין חוששין למחבר
בין שהברו אותם נביאים בין שהברו אותם האומות.
שכל דבר שנתגלה טumo ונודעה אמיתתו בריאות שאין
בهم דופיanno סומcin על זה האיש שאמרו או שלמדו

על הראייה שנתגלתה והטעם שנודע:

The rationales for all these calculations, and the reasons why this number is added, and why that subtraction is made, and how all these concepts are known, and the proofs for each of these principles are [the subject] of the wisdom of astronomy and geometry, concerning which the Greeks wrote many books.

These texts are presently in the hands of the sages. The texts written by the Sages of Israel in the age of the prophets from the tribe of Yissachar have not been transmitted to us. Nevertheless, since these concepts can be proven in an unshakable manner, leaving no room for question, the identity of the author, be he a prophet or a gentile, is of no concern. For a matter whose rationale has been revealed and has proven truthful in an unshakable manner, we do not rely on [the personal authority of] the individual who made these statements or taught these concepts, but on the proofs he presented and the reasons he made known.

ה'גין להנוגט רבינו משה נגבי כאריה רחמנא

הקרוא עומר פרק שלישי מגילה כה:

כללו מלט משה ונר ר' טביה רשות וקונענות גאות עתוק: גז, א'ז'ז'.
אבל עליז עט וכמריו ז' (ג) נר גילוח וננה מה מא' סס
ושם היה קר טול נחננות הגולשים
ומוח לכוון נס לא למון דילט
ושרי ליה לבך יש-אל
ויבנו מפליטים גוינו צייר פס'ז'ז':

הדר על הקורא את
[כיצד לא...]
המנילה עומד

**מה לפנים מה להלוד . פ' * מה כסוף נכווי הטעים למועד
ולמברך לי מי מה תח' קודס שפת ימי ברכותיהם ומם ויהה
החל סילון הטulos : **"מעשה צל מגן הצעני נקרלו ולו מוגנס "****

**פרק לט' ס"ל יתמרנו ממחוז טה צו מරקלמר להאן ולו הגאנל
הה א מיי פ"ג פאל
טאנס כלע זג פאנט
פאנ יט :**

גיא פ"ה :
**טיג בעז פאנט זג פאל
קאמ פאנט זג פאל
א גרא פאנט זג פאל
יעש איה טמן קאנט
ספ"ג זג פאל**

**טיג בעז פאנט זג פאל
קאמ פאנט זג פאל
א גרא פאנט זג פאל
יעש איה טמן קאנט
ספ"ג זג פאל**

**הזה זוקה דהן ביזונטינ פליני
המורלו ואחול מלון לדמלן מן ווילם
עד לאטנש זקמיסס (ט"ז) מוסה
טיג קמי וויט טפיש דקלר זוילו
טיג זוקה זלט זלט זלט זלט זלט
עד אטלה זטפוקן לבן רלהן זטמפרט
זיטוילן זטפוקן לבן רלהן זטמפרט
גנלו כל יוד זמיד זheid זול זטט
לעבואר גנלו כל ימיד זטט זטט זטט
כנדו כל האין גן רע זטט זטט זטט :**

**הרן עלך הקורא את
המנילה עומד**

**בני קמי יוחלו זטט מטפלין טז
צחצחים זטט זטט זטט זטט זטט
ונרשות נקרן ומתרגץ
נירחש דלמא אויז ז
מעשה אמרנו וחמד ז
אבשלום נקרא ומתרגץ ז
לייחס ליקירה דודו
לעבואר גנלו זטט זטט זטט זטט זטט :**

**טפליש זעל זטט זטט זטט זטט זטט
טאנט זטט זטט זטט זטט זטט
זיטוילן זטט זטט זטט זטט זטט
רתוכ זלט זטט זטט זטט זטט זטט
זטט זטט זטט זטט זטט זטט זטט
לעבואר פני זטט זטט זטט זטט זטט
כלי מסטעל זטט זטט זטט זטט זטט
גנץ]**

במקרא, והשתא מפרש תלמודא דבריו המקומ' עיל דבריו בשירת א"ל ה'ב"ה לדוד כו'.

[ין, א] צורבָא מְרַבֵּן עֲבִיד דִינָא לְנַפְשָׁה. פִי
אַפִי²⁹⁹ צורבָא מְרַבֵּן דָבֵעַ לְאוֹדְהוֹרִי טֶפִי, אַבְלָה
הַיְהָה אִינְשׁ דָעַלְמָא וּכְשָׁהוּא, וּכְדָאִיקָנָא בְפִי³⁰⁰
קְקַמָּא פִי³⁰¹, דָעַבְדָ אִינְשׁ דִינָא לְנַפְשָׁה אַפִי
בְּמִקְומָם דְלִיכָא פְסִידָא כָל³⁰².

בדוחות ננו שומענית. פי' שהיתה פרוץ קצר באמה, ולא היה שימושו טובה כי היה מתייד עם הבעיות והוא כיעור גדול לזרובא מרבען³⁰².